

Вичівський П.П.,

кандидат історичних наук, ДВНЗ
«Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»,
м. Івано-Франківськ;

Вичівська О.М., ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет імені Василя
Стефаника», м. Івано-Франківськ

МУЗЕЇ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ЇХ РОЛЬ В РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ РЕГІОНУ

Музеї Прикарпаття кожного дня гостинно відчиняють свої двері перед десятками тисяч туристів, які прагнуть ознайомитися з культурно-історичними та мистецькими надбаннями регіону. Згідно з сучасною парадигмою світової музеології, на початку ХХІ ст. дедалі наполегливіше звучать вимоги до музею не просто реєструвати і зберігати минуле, а широко використовувати його для залучення туристів, що сприятиме розвитку економіки.

Музеї Івано-Франківської області мають широкі можливості привернути увагу туристів до визначних археологічних, етнографічних, мистецьких та літературних пам'яток. Використання музеїв у туристичній галузі Івано-Франківщини має досить хороші перспективи, адже на території краю їх міститься досить багато (станом на 01.01.2016 р. – 232 музеї, з яких 205 функціонують на громадських засадах). Щороку до музейних фондів Прикарпаття надходять близько 4000 експонатів, реставрується 200 предметів старовини, проводиться понад 8000 екскурсій.

Однією з основних візитівок регіону є Івано-Франківська міська ратуша, в стінах якої діє обласний краєзнавчий музей (відкритий ще 1 травня 1940 р.). Сьогодні фонди музею налічують понад 120 тисяч одиниць, працюють експозиційні відділи: історії; археології; природи; народного мистецтва. Зокрема, окрасою відділу історії є безцінна колекція археологічних пам'яток доби Київської Русі і Галицько-Волинської держави. В експозиції краєзнавчого музею представлена широко колекція зброї та стародруків.

Щороку Івано-Франківський краєзнавчий музей відвідує близько 140 тисяч осіб, проводиться понад дві тисячі екскурсій, організовується близько 40 виставок. В структурі Івано-Франківського краєзнавчого музею на правах відділів також працюють: музей М. Грушевського в с. Криворівня Верховинського району (створений у 2002 р.); літературно-меморіальний музей Івана Франка (створений 1953 р.) в с. Криворівня Верховинського району; літературно-меморіальний музей Леся Мартовича в селі Торговиці Городенківського району (відкритий у 1971 р.); хата-гражда П. Харук в с. Криворівня (заснована в 1978 р.); історико-краєзнавчий музей О. Довбуша в

сmt. Печеніжин Коломийського району (створений в 2004 р.); літературний музей Прикарпаття в Івано-Франківську (заснований в 1986 р.), та ін.. [3].

Не менш цікавим для туристів є Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського. Особливий інтерес серед відвідувачів, цього музею, викликає велика кількість виробів художньої різьби по дереву. Багатою за формою та орнаментикою є збірка архітектурних деталей, меблів, музичних інструментів, предметів побуту, сільськогосподарських знарядь.

В музеї зібрана, повна колекція сволоків (головна балка, під стелею у дерев'яній споруді, в традиційній старовинній українській хаті, яка розміщувалася по поздовжній осі). Цікавою є і колекція старовинних меблів (зібрана з різних районів Гуцульщини) та художньої кераміки (нараховує понад чотири тисячі експонатів), художніх тканин, вишивок, а також виробів з металу та шкіри [9].

Знаним серед вітчизняних і закордонних туристів є Коломийський музей «Писанка», який володіє колекцією яка нараховує понад 6000 писанок, представлених з переважної більшості регіонів України, а також з Білорусі, Польщі, США, Канади, Чехії, Франції, Швеції, Пакистану, Шрі-Ланки та Індії [6, с. 54-55].

Перспективним, з точки зору використання, в туризмі є Долинський музей «Бойківщина» Тетяни і Омеляна Антоновичів, в якому зберігаються етнографічні колекції, які знайомлять відвідувачів із бойківською культурою. Експозиція музею складається з 6 основних відділів: кімната «Родини Антоновичів», в якій представлені світлини з життя відомих меценатів, а також особисті речі, колекція сувенірів і сірникових коробок з різних частин світу; зал «Природа» - в якому відображено неймовірну красу флори і фауни Карпат, а також кімнат-відділів: «Історії»; «Побуту та етнографії»; «Бойківська хата», «Сакральних пам'яток» [2, с. 83-84].

Ще одним популярним серед туристів є Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини. Експозиція музею дає змогу всім відвідувачам познайомитися з народним декоративно-ужитковим мистецтвом XIX-XX століть (черпаки, кептарі та кожухи, коновки, пояси-череси, свічники, пасківники, глечики та миски), які характеризуються вишуканими формами та оригінальним декоруванням. В музеї досить широко представлені твори гончарів II половини XIX ст. Петра Баранюка, Олекси Бахматюка, Петра Кошака. Традиційна старовинна косівська кераміка середини XX століття представлена виробами Павлини Цвілик, Юрія та Розалії Ілюків, подружжя Ганни та Михайла Розшиб'юків, Василя та Олександри Швеців, Надії Вербівської, Є. Зарицької, Валентини Джуранюк, Василя Стрипка [5].

Не менш цікавим для відвідувачів є приватний музей старожитностей Романа Кумлика (м. Верховина), відвідавши який туристи дізнаються про життя і побуту гуцулів, весільні обряди, особливості характеру гуцулів та їх ставлення до життя і навколишнього світу. Музей Романа Кумлика - це ціла

скарбниця неповторних предметів гуцульського побуту. Тут можна побачити як повсякденний, так і святковий, в тому числі і весільний одяг гуцулів, характерні гуцульські розписані тарілки, дерев'яні замки, бартки (гуцульські сокирки), старовинні монети, цілу колекцію незвичайних народних музичних інструментів [10]. Натомість, експозиція музею визвольних змагань Прикарпатського краю розкриває історію національно-визвольної боротьби та державотворчих процесів на території Галичини від XII століття до наших днів. Основою музейної колекції стали автентичні листівки, брошури, журнали ОУН та УПА, документи що висвітлюють військово-політичну діяльність Легіону січових стрільців, УНР та ЗУНР [7, с. 40-41].

Надзвичайно цікавим для відвідувачів і перспективним для туристичної галузі регіону є історико-меморіальний музей Степана Бандери (знаходиться в с. Старий Угринів). В даному музеї містяться матеріали, що проливають світло на життя і діяльність Степана Бандери (чотири зали), історію масових депортації населення Західної України у віддалені райони СРСР. Мовчазними свідками цих жахливих подій є не тільки світлини, а й цікаві речові матеріали, такі як листи, саморобні листівки, вишивані хусточки, які дарували близьким на спомин, та багато інших речей. Популярною серед туристів є і криївка, відтворена на зразок тих, які використовувалися підпільниками в часи української визвольної боротьби [4, с. 44-46].

Знанням серед туристів є також Національний заповідник «Давній Галич», який являє собою цілий комплекс пам'яток історії та культури стародавнього Галича та Галицько-Волинської держави XII-XIII ст. В складі заповідника міститься низка пам'яток загальнодержавного та світового значення, фундаменти 14 літописних церков XII-XIII ст., понад 200 пам'яток археології, 18 природоохоронних об'єктів. Найвизначнішими пам'ятками Національного заповідника «Давній Галич» є: Церква Різдва Христового (XIV-XVI ст.); Галицький (Старостинський) замок (XIV-XVII ст., руїни); Залишки княжого Галича (XI-XIII ст.); Фундаменти Успенського собору (XII ст.) з місцем поховання князя Ярослава Осмомисла та каплицею Св. Василя (XV ст.); Фундаменти Іллінської церкви (XII ст.); Княжа криниця (XII ст.); Церква Успіння Пресвятої Богородиці (XVI ст.); Церква Святого Пантелеймона (перлина галицької архітектури школи XII ст.); Костел та монастирський комплекс Кармелітів (XVII ст.). До складу заповідника належать також три музеї: Музей історії давнього Галича (с. Крилос); Музей-скансен народної архітектури і побуту Прикарпаття (с. Крилос); Музей караїмської історії Прикарпаття (Галич) [9, с. 52-53].

Отже, перспективи використання музеїв Прикарпаття в туристичній індустрії ґрунтуються на новітніх тенденціях формування попиту на туристичний продукт, однією з яких є поступовий перехід від дослідження й збереження пам'яток історії та культури до широкого їх залучення і використання в туристичній галузі. Зважаючи на досить складну військово-політичну ситуацію в якій опинилася наша країна, вважаємо, що розвиток

туризму із залученням музейної спадщини, може стати засобом національно-патріотичного виховання молоді, а також адаптації туристичного ринку до кризових умов.

Список використаних джерел:

1. Рутинський М. Музеєзнавство: Навч. посіб. / М. Рутинський, О. Стецюк. – К., 2008. – 428 с.
2. Долинський музей «Бойківщина» Тетяни і Омеляна Антоновичів // Музеї Івано-Франківщини. Довідник. - Івано-Франківськ, 2016. – С. 83-84.
3. Івано-Франківський краєзнавчий музей. Коротка інформаційна довідка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifkm.if.ua/page69.html>.
4. Історико-меморіальний музей Степана Бандери // Музеї Івано-Франківщини. Довідник. - Івано-Франківськ, 2016. – С. 44-46.
5. Косівський музей народного мистецтва та побуту Гуцульщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hutsul.museum/museum/structure/kosiv/>.
6. Музей «Писанка» // Музеї Івано-Франківщини. Довідник. - Івано-Франківськ, 2016. – С. 54-55.
7. Музей визвольних змагань Прикарпатського краю // Музеї Івано-Франківщини. Довідник. - Івано-Франківськ, 2016. – С. 40-41.
8. Національний заповідник «Давній Галич» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://davniihalych.com.ua/component/k2/item/144-davnii-galich>.
9. Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського // Музеї Івано-Франківщини. Довідник. - Івано-Франківськ, 2016. – С. 52-53.
10. Приватний музей старожитностей Романа Кумлика в Верховині [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourclub.com.ua/uk/info/local-lore/carpathians/carpathian/museum-kumlyk>.